

Minna Haapasalo

TILKKUTERAPIAA

Romaani

Karisto
Hämeenlinna

© Minna Haapasalo ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2022
ISBN 978-951-1-40881-9

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Rule 6. Nothing is a mistake.

There's no Win or no Fail. There is only Make.

– IMMACULATE HEART COLLAGE ART DEPARTMENT RULES
BY SISTER CORINA KENT AND HER STUDENTS

Kuuntele

(ensin voit teeskennellä kuuntelevasi)

1.

Kuljetin kättä kankailla, sormenpäillä sekaista kasaa kevyesti hipaisten, kuten muutkin. Kiersin hitaasti pöydän päällä nousevaa kangasvuorta ympäri. Matkin edellä kulkevan kiharapään tapaa tunnustella kankaita kämmenet auki, huulet raollaan. Jäljittelin samettia hapuilevaa raitaslipoveriin pukeutunutta naista, jonka permanentti oli otettu kuukausia sitten. Pää kenoon ja utuinen katse kaukaisuuteen. Tämä oli viimeinen keinoni selvitä torstai-illoista.

Kristallikruunu taittoi valoa sinne tänne. Yksinäinen jalkalamppu teki keltaisen kiilan salin nurkkaan. Tilkkutyo-ohjauksen ohjaajat Ulpu ja Kaarina mumisivat matalalla äänellä ohjeita kuin loitsuja. Löytyköön jokaiselle työlle oikea väri ja kuvio. Asettukoon jokainen tilkku juuri oikealle paikalleen, mikä ikinä se sitten olikin.

Ulpu, vikkelämpi ohjaajista, tunki viereeni ja nosti kirjavan perhoskuosin kasan alta päällimmäiseksi. Kangas pullistui ja laskeutui kuin huokaus. Nainen mylläsi kankaita hetken. Siinä oli raidat, ornamentit, kasviaiheet, puuvillat, sametit, sekoitteet, kaikki yhdessä läjässä.

Tiesin, miten kankaat olisi pitänyt järjestää. Kategorioittain. Jokainen väri omaan koriin, kuviolliset toiselle ja yksiväriset toiselle puolelle pöytää, tuotetiedot kartonkilapuulle kätevästi näkyviin: 100 % luomupuuvillaa, 98 % puuvillaa, 2 % elastaania. Sekalainen keko keskellä pöytää oli yksinkertaisesti järjetön.

– Kuuntele sormilla ja sydämellä, Ulpu kuiskasi. – Mikä materiaali, väri tai kuosi puhuttelee sinua juuri nyt. Anna käsien päättää.

Kuului kilahdus. Tummansiniseen kietaisumekkkoon pukeutunut Kaarina piti pieniä metallilautasia korkealla käsissään. Niiden kirkas ääni kaikui pitkään korvakäytävissä.

– Nyt! Tartu kankaaseen, jonka valitset aloitusväriksi, hän käski.

Adrenaliini puski suoniin. Taistelu alkoi, tyhjin käsin ei voinut jäädä. Jokainen tarttui kiihkeästi johonkin kankaaseen. Ruusukangas vetäistiin ulottuviltani. Sametti vietiin nenäni edestä. Räts. Pitsiverho repesi otteessani, kun pystytukkainen nainen nappasi sen kulmasta. Hänen paloauton punaisten huultensa välissä välkähtivät hampaat.

Ulpu työnsi kätensä kainaloni alta, tarttui pitsiin ja nosti sen hellästi ylös.

– Ihanaa! Ulpu sanoi rikkoutuneen kankaan läpi. – Reikä voi olla just sun työn juttu. Kaikessa on särö, josta valo tulee sisään.

Ulpu pyörähti hyräillen toiselle puolelle salia, koski matkalla jonkun käsivartta, kumartui toisen neuletakin puoleen, tarkasteli lähilaseillaan neulepinnan kuvioita ja istahti sohvalle hymyilemään huoneen ainoalle miehelle.

Tein töitä sisäistääkseni villasukkien ja raidallisten neulehameiden joukkoa, saadakseni timanttikoristeiset silmälasit, slipoverit ja mariraidat mielessäni omille paikoilleen, tulkitakseni tilanteen, vetääkseni rajan kaoottisen mylläkän ja itseni väliin.

Vetäisin pöydän reunalle jääneen kankaanpalasen ja livahdin paikalleni. Onneksi kurssin ensimmäisestä kerrasta ei menisi maksua.

Kansalaisopiston kurssipaikka oli hilseilnyt 1800-luvun puolivälin kaksikerroksinen huvila keskustan ulkopuolella. Täydellinen ympäristö kiirettömän kesäpäivän viettoon, kun rantakallio olisi lämmin ja terassipöydän pellavaliinalle katettaisiin kuohuviini. Pystyin kuvittelemaan huvilan kesäjuhlat puolen miljoonan euron remontin jälkeen, jota rakennus kipeästi kaipasi. Silloin

valkoiset pitsiverhot heiluisivat avoimissa ikkunoissa ja mansikat hukutettaisiin kermavaahtoon.

Syysiltana paikka oli yksinkertaisesti karmea. Pikkuruutuiset ikkunat ja puolipyöreä takaveranta pimeinä. Oviaukoissa askelten kuluttamat natisevat kynnykset. Aina kun käänsi selkensä, viima viilsi niskaa ja aaveet vaelsivat pinkopahvien läpi.

Bussi numero kahdeksan oli jättänyt minut ja muutaman muun osallistujan puolen kilometrin päähän. Perille käveltiin hiekkatietä, jonka keskellä heinä heittelehti paksuna raitana. Tien reunoilla nousi paksurunkoisten puiden tiivis muuri. Huvilan kaksoisovien yläpuolella pihan ainoa valo kutsui kylmään eteiseen, jossa kyltti ohjeisti Arvoisaa Wierasta valitsemaan vasusta villasukat jalkaan. Useimmat olivat eri paria.

Salin kalusteet näyttivät eri aikoina paikoilleen pudotetuilta, jätetyiltä ja hylätyiltä. Niitä ei ollut valittu toisiaan varten. Huoneen reunoja kiersi sekalainen joukko työpöytiä: puinen turkoosi, laminaattipintainen punainen, useita lastulevyvirityksiä. Tilan säilytysjärjestelmä tarkoitti eri kokoisia hyllyjä ja laatikoita nojailemassa toisiinsa hämärissä nurkissa. Huoneen keskellä olevan suuren puupöydän päällä roikkui kookas kristallikruunu. Näin heti, että se oli aito ja todennäköisesti huoneen arvokkain esine. Ainoa, jonka jättäisin paikoilleen remontin jälkeen, jos saisin tämän kohteen sisustettavakseni.

Avasin käteeni osuneen kankaan laskokset auki. Puuvillaa, lasten lakanakangasta. Oravat ja linnut olivat kuin harmailta, ruskeilla, sinisillä puuväreillä piirrettyjä. Niillä, jotka saatiin lapsena sis-koni Sallan kanssa isältä yhteiseksi, jatkuvan riidan aiheeksi.

Se oli sunnuntai-ilta. Isä oli tullut Lapista kalareissulta. Hän ojensi kynät reisitaskustaan eteisessä laskettuaan rinkkansa alas. Salla nappasi paketin ensin, piti sitä korkealla ilmassa niin, etten yltänyt ottamaan. Äiti komensi meidät pöydän ääreen vuorottelemaan värittämistä. Vaaleanpunainen kynä katkesi heti, kun

kinasimme kumpi sitä sai ensin käyttää. Ruskea säilyi pisimpään, sitä käytettiin vain kantojen ja puunrunkojen tekoon. Keltaisella asetettiin aurinko paperin vasempaan ylänurkkaan. Salla osasi piirtää säteet tasaisesti. Sallan aurinko rävähti aina täsmällisesti auki, minun piirtämäni harotti sinne tänne.

Vedin kankaan pöydälle suoraksi. Makeasti oravainen makaa sammalvuoteellansa.

– Sammalhuoneessansa, sanoi nainen viereisen pöydän äärestä. – Muistan ulkoa joka säkeen, oli osattava kansakoulun laulukokeessa. Sammaleen vihreä kävisi hyvin tuon kankaasi kanssa.

Olin puhunut ääneen. Hälyttävää.

Nainen esitteli itsensä Kertuksi, käveli kangaskasalle paksu-pohjaisissa sisäkengissä ja nosti eteeni tummanvihreän kankaan. Kerttu itse tavoitteli työhönsä keltaisia sävyjä vierashuoneen päiväpeittoa varten ja ojenteli eteeni oravakankaaseen rimmaavia kuoseja enempiä lupaa kysymättä. Ehkä vaikutin niin avuttomalta. Tauolla Kerttu tarjosi kuivakakkua muovirasiasta ja puheli. En ollut muistanut syödä, joten otin heti kaksi palaa. Kertun äänenpainossa oli itäinen nuotti, konsonantit kahdentuivat pidemmiksi lähes joka sanassa niin kuin Savon mummollla. Puhe asettui tutulla tavalla väliimme patjaksi. Jokin minussa putosi lapsuuden sireenintuoksuiseen iltapäivään. Siellä kiipesin oranssin pihakeinin kukkapatjoille isän viereen ja kastoin raparperia sokeriin. Isän jalka ylsi maahan ottamaan vauhtia ja kiikku kitisi keinahtaessaan. Siinä keinussa aika oli yksi suuri nyt-hetki. Maailma mummolan takapihan kokoinen. Oli vain pyöreä ruusupenkki, sireenit ja raparperin takana alkava marjapensaiden tiivis rykelmä.

– Uusin tekstiilit pojän entiseen huoneeseen. Sängylle paistaa aamupäivällä ja peitto voisi kukkia valossa kuin auringonkukka-pelto. Se onkin hyvä työnimi, Kerttu sanoi, kaivoi haalenneesta

poppanakassistaan muistikirjan ja teki tyhjälle sivulle merkinnän teroitettulla lyijykynällä. – Eläkkeellä aloitin käsityöpäiväkirjan. Laitan tähän päivämäärän, kun aloitan työn, ajatuksia työn edetessä ja inspiraatiokuvia.

Kerttu hymyili ja ojensi kirjan avonaisena eteeni. Häkellyn luottavaisuudesta. Työnsin kostean kakunpalan suuhun ja kääntelin kuvista ja lehtileikkeistä paksuja sivuja. Tasainen kynällä piirretty kaunokirjoitus kulki riveillä. Käsiala, jota ei nähnyt enää missään. Kuka enää kirjoitti käsin muuta kuin satunnaisia kirosanoja talojen seiniin?

– Mitä ajattelit tehdä tästä? Kerttu kysyi ja pyyhkäisi kämmenellään oravakuvioista kangastani.

Mitään ei tullut mieleen. Olin paikalla vain ratkaistakseni torstai-illan ongelman, viettääkseni sen muualla kuin yksiössä humalassa.

– Varmaan kans peiton, sanoin.

– Se on hyvä. Jos tulee pieni, voit laittaa pinnasänkyyn, jos iso, niin parisängyn päälle. Kuule, pistäydy käymään, meillä on kaappi täynnä joutavia kankaita, pitäisi raivata vähemmäksi, löytyy varmasti sopivia sinun työhösi. Tässäpä puhelinnumero ja osoite. Laitat vaan viestin, jos kuljet ohi. Minä käytän messengeriäkin. Ollaan Erkin kanssa aina kotona. Ronkainen lukee postilaatikossa.

Kerttu kirjoitti lapulle tietonsa kaunokirjaimilla ja laski lapun eteeni pöydälle. Hän pyyhkäisi kakunmurut polveltaan ja sulki eväslaatikon kannen. Tipautin lapun laukkuuni. Nainen oli varmaan jonkin rasvan tai vitamiinilisän tuote-edustaja, kukaan tuntematon ihminen ei jakaisi osoitetietojaan huvin vuoksi ympäriinsä.

Tuijotin värien yhdistelmää työpöydälläni. Oikeasti en ikinä käyttäisi noin montaa sävyä päiväpeittoon. Ajattelin entistä sänkyä yläkerran suurimmassa makuuhuoneessa. Olin pedannut parivuoteen Tanskasta tilaamallani norsunluunvalkoisella

peitteellä. Riittävän suurta kokoa ei ollut löytynyt Suomeen tuodusta mallistosta vakioputiikistani. Sänky oli valittu yhdessä, klassisesta mallistosta, hinnasta välittämättä. Siihen oli sopinut nukkumaan sekä pituus- että leveysuunnassa. Kaksi ihmistä mahtui kiertämään ympyrää kuin kellon viisarit. Alkuun hikoiltiin päällekkäin, lomittain, sylkkäin, sisäkkäin. Myöhemmin maattiin vuoteen äärimmäisille laidoille omaan peittoon kääriytyneenä. Jarkko ja minä.

Istahdin puujakkaralle ja painoin kyöneleet takaisin sisälleni. Tänne ei tultu itkemään. Itketty oli jo tarpeeksi.

Kaarina ja Ulpu opastivat seuraavaan sekä-että-työvaiheeseen. He kääriytyivät muutamalla pyörytyksellä pitkiin kankaisiin. Materiaalin tuntu ja värien vuorovaikutus kun tuli tällä tavalla parhaiten esiin. Tilkkutytön tekeminen, kuten jokainen luova prosessi, oli Ulpun mukaan syvästi aistillista toimintaa ja materiaaliin oli hyvä ottaa kontaktia koko keholla.

Kangaskääröstä pilkottavalla kädellä Kaarina kirjoitti rullilla kulkevaan fläppitauluun SEKÄ-ETTÄ ja käänteli taulua tasapuolisesti kaikkia kohti. Sääntö tarkoitti, että valitusta pääväristä otettiin sekä vaaleita että tummia sävyjä, sekä läheistä sukua olevia että kontrastia tuovia kankaita. Kaarina konkretisoi asiaa nostamalla olallaan roikkuvan farkkukankaan rinnalle kaikkea, mikä mielestäni ei sopinut farkun kanssa. Tämän ymmärtämiseen ei kai tarvinnut olla sisustuksen ammattilainen, kuten minä.

Vilkuilin varovasti muita osallistujia. Kaikki kuuntelivat keskittynyt ilme kasvoillaan, moni teki muistiinpanoja ja nyökytteli. Ikkunan vieressä istuva mustatukkainen nainen punaisine huulineen piirsi nopeilla viivoilla paksulle paperille lentävää ihmistä, jolla oli suomuinen pyrstö. Näköjään kaikki eivät kuunnelleet opetusta.

Ulpu neuvoi tekemään nopeasti ensimmäisen, intuitiivisen luonnoksen.

– Suunnitelma on tienviitta, joka ohjaa matkan suuntaa. Visio on hyvä olla, hän sanoi ja piti kangaspöimusta ilmestyvää kättään suorana edessään tienviittaa esittäen. – Luonnos on kuin kylttiin kirjoitettu nimi. Se merkitsee paikkaa, jossa et ole vielä käynyt. Lähdet kulkemaan, maisemat vaihtuvat, työnnyt pelkojen läpi, vaikka piikkihensa oksat raapivat kasvojasi. Työ muotoutuu, päämäärä vilahtaa puiden takana. Mutta! Ulpu huudahti ja piti pitkän tauon.

Kaikki huoneessa pysyivät liikkumatta.

– Todellisuus on toisenlainen kuin odotat, Ulpu jatkoi. – Vasta työskentelyn aikana näet mihin olet menossa. Katso ympärillesi! Näe! Voi olla, että käännyt kokonaan uudelle polulle.

Suunnitelma, joka ei pidä, ajattelin. Sitä lajia en todellakaan kaivannut enempää.

Ohjaajien puhe muuttui surinaksi. Viikkasin ja sommittelin kankaita jotenkuten vierekkäin. Olin hahmottelevinani niiden järjestystä, ettei kukaan kiinnittäisi minuun huomiota. Tummanvihreä kangas tuntui viileältä ihoa vasten, niin kuin sammal ison kiven päällä mummolan tienhaarassa.

Iso kivi oli tähystystorni. Sille kun kiipesi, näki järvelle, jota reunustivat siniset mäet kuin kumolleen kaadetut kulhot. Pääsin kiipeämään kivelle, kun Salla työnsi takapuolesta. Ylhäällä nousin jalat vapisten pystyyn ja tiirailin järvelle. Salla piti nilkoistani kiinni. Tästä näki, kun isä tuli verkoilta. Kalastus oli isän homma, kun oltiin mummolassa kesälomalla. Isä tarkisti verkot ja katiskat, uitti virvelillä uistinta veneen perässä, hujautti veneen muutamalla aironvedolla järven selälle.

Nyt vene lipui kohti rantaa, isä käänsi sen suoraan linjaan. Huopasi, kunnes kokka kolahti paikoilleen. Isä nosti saaliin valkoisessa muovipussissa kivelle ja veti veneen ylös. Polun päässä hän painoi piikkilankaa alas ja harppasi yli. Saappaat astuivat lehmähaan läpi leppoisaa tahtia. Ison kiven kohdalla hän nosti

minut alas ja kuljimme yhtä matkaa piharatamon pehmentämään pihaan. Pidin isän etusormesta nyrkillä kiinni.

Havahduin, niin kuin joskus elokuvan lopputeksteihin. Tilkku-työssä voisi olla järvimaiseman värit, kesätaivaan sinistä ja iltahämärän harmaata. Toiset kurssilaiset liikehtivät ja nostelivat laukkujaan. Kerttu vilkutti minulle ovensuusta. Moni oli jo huvilan eteisessä ja ovi kävi. Pihaan parkkeeranneet käynnistivät autojaan. Ohjaajat viikkasivat kankaita pöydän päältä valtaviin läpinäkyviin laatikoihin.

– Hei mä otan sen palan, nappasin laatikon päältä sireeninsinisen kankaan. Työnsin valitsemani kankaat pussiin ja kompartelin kenkiini.

– Ole hyvä. Ensi viikkoon kultaseni, Ulpu sanoi ja hymyili.

Hänen naururyppynsä levisivät viuhkoina silmäkulmissa.

Hiki liimasi paidan selkään, kassit painuivat kyynärtaipeisiin. Ponnistin viimeiset raput ylös, pengoin avaimen kassin lokeron pohjalta, avasin oven ja pudotin ostokset eteisen lattialle. Jokin räsähti kassissa.

Vihdoinkin. Hämärä hiljaisuus. Liikkumattomat vaatekasat, viikkoja avaamattomina pysyneet pussit ja laatikot. Suljettu tila, johon kukaan ei nähnyt.

Työnsin ostokset jääkaappiin, söin seisaaltaan hajonneen jukurttipurkin sisällön, join kolme siideriä putkeen ja asetin tyhjät tölkit lattialistan viereen muiden jatkoksi. Riisuin farkut ja kaivauduin lakanoihin. Siideri hujahti päähän pehmeänä aaltona, työnsi ajatukset loitommaksi. Runkopatja oli ankkuroitu laiva merellä, kiinnekohta, joka keinui hiljaa. Uni oli päivän päättävä siunaus. Yksi päivä oli ohi, eletty. Yksi torstai lopullisesti poissa.

2.

Elokuun ensimmäisenä tiistaina, reilu kuukausi ennen tilkkukurssia, Jarkko tuli suihkusta lenkin jälkeen pyyhe lanteilla. Miehen jaloista jäi märät läikät lattiaan.

– Kuule Riina, eiks tää sunkin mielestä oo tässä.

– Ei, tää on parempi takkahuoneessa, hiekanvärinen kašmirpeitto selkänojalle ja ohuet pellavaverhot ikkunaan. Tulee hyvä, sanoin ja nostin viimeisintä löytöäni, laadukkaasti kullututta nahkanojatuolia.

Koetin turhaan omin voimin siirtää tuolia eteishallin nurkasta, johon antiikkiliikkeen kuljetusmiehet olivat sen laskeneet. Vuosien hioma nahkapinta toisi kiinnostavan kontrastin minimalistiseen sisustukseen.

– Autatko kultaa? kysyin.

Jarkko seiso i kädet lanteilla. Miehen silmät lepäsivät jossain tuhannen kilometrin päässä.

– Tää juttu, tää meidän juttu. On tässä.

Viesti ei tavoittanut ymmärrystäni. Luulin, että Jarkko tapaili jotain räppisanoitusta. Tää on tässä, tässä tää on, tää meidän juttu, tää tässä o-on. Mutta Jarkko tapailikin naista, Jennyä. Kysyin tarkentavia kysymyksiä. Jarkko kierteli. Hyvin hitaasti sain kaivettua tiedonmuruja miehestä ulos, vaivalloisesti kuin marjansiemeniä hampaiden välistä hän tiputteli asioita eteeni.

Jenny oli työkaveri. Jenny pyöri samoissa projekteissa. Jenny oli tullut firmaan joitain kuukausia, tai ehkä pari vuotta sitten. Jarkon oli hyvin vaikea sanoa, koska työnteke oli muuttunut

rakasteluksi. Sitä oli mahdoton määritellä. Joskus se kuitenkin siihen lipsahti. Siis se sinne, kommentoin. Nyt Jenny odotti Jarkon lasta. Jarkko tiesi, että lapsi oli hänen. Niinpä Jarkko katsoi velvollisuudekseen vapauttaa minut tästä muodolliseksi käyneestä suhteesta. Hän arvioi ystävällisesti, että ero oli minullekin valtava helpotus, meillä kun oli ollut hankalaa jo pitkään. Mutta hei, Jarkko painotti, nyt minulla olisi loputtomasti aikaa vain itselleni ja blogin kehittämiseksi. Voisin siis tulkita tilanteen lahjaksi.

Huusin, että hänelle ilmeisesti merkitsi vain naiskeho, jonka sisällä ihmisalkio pysyi, toisin kuin minulla. Jarkko työnsi nahkaläpysyt paljaisiin jalkoihinsa, kasan nikotiinipurkkalaattoja verkkareiden taskuun ja harppoi autolle. Peruutti maasturinsa jyrkästi tielle ja katosi elokuun iltaan.

Seisoin pihalla. Agorakivilaatoilla, joiden sävyä olin harkinnut kauan. Kohdassa, johon olin hänen peräänsä juossut. Tällaista on olla sokissa, tajusin. Mieleen lävähti kaikki se työ, jonka olin tuohon mieheen uhrannut. Vaivannäkö, jolla olin stailannut ja huoltanut häntä vuosien aikana.

Ryntäsin Jarkon vaatehuoneeseen. Vedin säilytysjärjestelmän sileästi liukuvat hyllyt auki. Keräsin sylini täyteen vaatteita. Kasa tarkkaan valittuja harmaita bambukalsareita ja merkkisukkia. Italiasta tilatut valkoiset t-paidat. Kahdeksantoista kauluspaitaa ja tusina silkkisolmiota, joissa useissa saman sävyinen taskuliina. Viimeisin ostos, mariininsininen pikeepaita oli vielä paketissa. Olin raaputtanut vain hintalapun irti ja yllättänyt Jarkon hyvänmielen laatulahjalla.

Kannoin vaatteet pihalle. Työnsin ne mytty toisensa perään takapihan kesäkeittiön muurattuun avogrilliin ja autoin kasan sytytysnesteellä tuleen. Liekit humahtivat korkealle kuin lohikäärmeen suusta. Kuuma aalto pakotti peräytymään kauemmas. Silmiiä kirveli mutta kyynleet kuivuivat ennen kuin ehtivät ulos.

Heitin avaamattoman pikeepaitapaketin liekkien ytimeen. Paksu pakkauspahvi kesti yllättävän kauan kuumuutta. Ruo-

kin tulta laatufarkuilla ja ainutlaatuisen pehmeillä oloasuilla. Liekit innostuivat saadessaan syötävää, luonnonkuidut paloivat kauniisti. Farkunnapit ja vetskarit kipunoivat ja jäivät lopulta vääntyneinä palojätteen keskelle. Kasvot paahutuivat.

Pysyin kauan lämpimänä, vaikka ilta viileni. Hämmensin kankaanrepaleet hiilloksen sekaan, kun pieniä liekkejä vielä nousi savuttavasta kasasta. Valvoin tulen sammumiseen asti. Levitin tuhkat tasaiseksi matoksi grillin pohjalle.

Näin itseni jostain kaukaa, kuusten latvojen tasalta, seisomassa valtavan talon vieressä. Pieni hahmo ulkokeittiön ääressä, vieressään kuutiometreittäin rakennettua tilaa, jonka yksityiskohtiin olin käyttänyt vuosia elämästäni. Millainen lista, tasomateriaali, ikkunanpuite, pintamaali, pihalaatta. Millainen pihalaatan reunuus. Minkäkokoinen hallittavissa oleva nurmialue, jolta oksat sai näppärästi kerättyä pois, vaikka töihin lähtiessä.

Tämä nuotion hiipumista valvova olento oli käyttänyt koko kapasiteettinsa pintojen rakentamiseen ja ylläpitämiseen. Millaisella aineella kyynärpäiden rasvaläikät sai sohvan käsinojista helpoiten pois. Millainen mikrokuituliina, huuhteluaine, rikkaimuri ja pyyhkeiden vaihtoväli oli optimaali. Ja nyt tuo mies joka ei enää näkynyt tässä kuvassa, se joka suojakäsittelyllä sohvalla oli eniten istunut, sanoi että tämä oli tässä.

Hain suurimman matkalaukun alakerran varastosta. Työnsin siihen vaatteet, korut ja meikit. Pakkasin jättesäkkeihin mitä käteen sattui. Myöhemmin ilmeni, että mukaan lähti tyynyliinoja, muovikulhoja, kenkiä, pyöräilykypärä, joulukoristepussi, leivinpaperia.

Soitin isosiskolleni Sallalle. Ensimmäistä kertaa kuukausiin minä soitin hänelle. Yleensä Salla soitti minulle kello viiden puhelun pari kertaa viikossa luetellakseen, miten lapsilla menee. Silloin pidin kuuloketta korvallani ja keskityin järjestämään pöytäpintoja. Nyt oli ensimmäinen hetki vuosiin, että painoin Sallan nimeä yhteystiedoissa ja pyysin häntä tulemaan. Pelasta-

maan minut rakentamani linnan pihalta, sillä prinssi oli jättänyt rakennuksen.

En halunnut toistaa kohtausta, jossa hajoaisin palasiksi Jarkon jäisten silmien edessä. En huutaisi hänen ilmeettömille kasvoilleen yhtään enempää.

Salla kurvasi kahdenkymmenen minuutin kuluttua yöpuvussa ja Tuomaksen verryttelytakissa pihaan. Siskon silmälasit olivat pesemättä ja tukka hapsotti. Ihmettelin, miten hän näki ajaa autoa lasien läpi ja kuinka lujaa hänen oli täytynyt tuossa ajassa ajaa. Salla totesi, ettei aamuyöllä ollut paljon liikennettä.

Tungimme autoon kaiken, mitä Volkswageniin mahtui. Viime hetkellä päätin ottaa mukaan myös juuri hankkimani nahkanojatuolin. Raahasin sen pihalle puoliväkisin. Auto piti tyhjentää ja takapenkit kaataa. Minun oli luovuttava muutamasta jätesäkillisestä tavaraa. Salla pyöritti päätään, tuoli ei mahtuisi mukaan. Kieltäydyin jyrkästi lähtemästä ilman tuolia, joka tuntui äkkiä tärkeimmältä omaisuudeltani. Tuolin sai köytettyä autoon, kun takaluukun jätti auki, otin jätesäkin syyliini ja työnsin pusseja jalkoihini.

Kivilaatoituksen harkitut kuviot, kahdeksantoista elettyä vuotta Jarkon kanssa ja noin kolmesataa huolellisesti sisustettua neliötä jäivät taakseni.

3.

Viikon asuin Sallan ja Tuomaksen olohuoneessa. Valvoin yöt sohvalla, raahauduin aamulla töihin ja istuin iltaisin kolmen neliön saunassa. Sekä kylmässä että kuumassa. Joka ilta heidän lapsensa Leo ja Aaron kävivät huutamassa saunan oven takana.

- Äiti käski kysyä, ootko siellä vielä.
- Äiti käski sanoa, että suihkuun ja iltapalalle.
- Äiti käski sun antaa äänimerkin.
- Vaikka piip.
- Tai UUUUUUUUUU.
- Äiti sano, että me saadaan tulla sinne esittämään ”Mä hiihdän”.

– Ootko sä kuullut sitä?

Pojat rallattivat valikoituja otteita kotimaisesta popmusiikista kylpyhuoneessa, osittain omilla sanoituksillaan, joka ilta.

Sallan mies Tuomas järjesti minulle – näin ensi alkuun – osittain kalustetun vuokra-asunnon, kantoi nahkanojatuolin hissittömän talon ylimpään kerrokseen ja kiinnitti muutaman varastosta löydetyn lampun kattoon. Valot olivat mielestäni liioittelua. Salla teki muuttoilmoituksen puolestani ja latasi makaronilaatikkoa jääkaappiin ja pakastimeen. Leo ja Aaron laittoivat vessapaperirullan vessaan ja rakensivat lopuista rullista tornin pöntön viereen. Salla halasi eteisessä tiukasti, vaikka käteni roikkuivat kylkiä pitkin.

– Muista syödä. Vastaa puhelimeen RiinaPiina.

Kävin töissä ja nukuin. Lähetin Jarkolle viestejä. Toivoin joka ilta, että olisi jo seuraava ja epätodellinen tilanne menisi ohi. Että heräisin omassa sängyssäni ja työntäisin jalkani valkoisiin aamutossuihin, astelisin alakertaan käsi vaahterakaiteella painamaan kahvikoneen nappia.

Poistin puhelimesta kaikki sosiaaliset mediat. Latasin ne takaisin ja poistin useampaan kertaan. En halunnut selata kuvia, joissa kilisteltiin lasia ja kokoonnuttiin patiolle nauttimaan myöhäiskesän teemabrunssia sunnuntaiamupäivän hehkussa. Muut jatkoivat elämänsä juhlaa. Minun oli parempi katsoa kilpalaulantaohjelmia ja ottaa vielä yksi siideri.

Ajoin alas sisustusblogin ”DreamHome by Riina”, jossa olin esitellyt suuren taloprojektin vaiheet aina rakennuspiirustuksista kuukausittain vaihtuviin sisustuksen tehosteväreihin. Peruin kuvaukset tutun sisustusbloggarin kanssa kiireeseen vedoten. Enää ei ollut kotia, josta ottaa kuvia. Oli vuokraluukku, jonka muutamaa neliötä oli turha sisustaa.

Jätin vastaamatta Jarkon äidin viesteihin, molempiin:

”Huomenta Riina. Kuulin ikäviä uutisia, soitatko minulle ystävähyvää? Mukavaa päivänjatkoa. Terveisin Raili.”

”Hei Riina. Onko teille lainaan antamani Gunnel Nymanin signeeraama maljakko sinulla? Raili kysyy vastausta odottaen.”

Hankin prepaid-liittymän. En halunnut enää yhtään viestiä Raililta enkä kynsihuoltajaltani, joka muistutti peruuttamatta jääneestä ajasta. En halunnut vastata vanhaan numerooni, johon saattoi soittaa Jarkon ystävän vaimo, joka kysyisi osallistuisinko vaatekutsujen järjestämiseen heidän kaupunkiasunnollaan.

Halusin vain upota syvänmerenhautaan kymmenien kilometrien valtameripatjan alle. Huljua siellä suolavedessä vesikasvien lailla, suurisilmäisten otusten lipuessa ohitse minua noteeraamatta.

Tuli kummallisia vaivoja, vatsaan sattui. Oksensin. Makasin maassa, kun pyörrytti. Suu kuivui aavikoksi.

Töissä kesti hetken, ennen kuin sain kerrottua pomolleni osoitetietojeni muuttuneen, että asuin nyt yksin. Myymäläpäällikkö Kari Tirkkonen oli saapunut harvinaiselle käynnille liikkeeseen. Työnsin uuden puhelinnumeron ja asuinosoitteen keltaisella lapulla hänen eteensä.

– Tuli muutos henkilötietoihin. Mihin järjestelmään nää pitäis päivittää?

Hän tuijotti minua hetken lukulasiensa yli ja nuolaisi viiksiään.

– Tervetuloa vireiden sinkkujen maailmaan. Katoinkin sun myyntejä. Aika paljon tippunut euromäärä muutamassa viikossa. Pitäiskö sun tuulettua, käy Tallinnassa lataamassa. Suklaamoussea ja ilta diskossa, buugi buugi.

Kari nousi toimistotuolilta, joka jäi pyörimään paikallaan. Hän heilutti lantiotaan sivulta toiselle ilmeisesti tanssiliikkeitä tapaillen ja lähti.

En halunnut taukoa töistä. Halusin ulos ihmiskokeesta, jossa vaihdettiin elämää luuserin kanssa ja tiputtiin huolellisesti huuletusta arvotalosta yksiöön. Näköjään se tapahtui yhtä nopeasti kuin teinityttöjen suosion tuuli vaihtui. Pienellä liikkeellä, niks, kun ringi tuoksuvia selkiä kääntyy jättäen ulkopuolelle oudon tapauksen. Naks. Tämä mies, sen auto, sen talo, sen takaterassi, kokopuinen penkki, graniittinen kivitaso on nyt Jennyn.

Muutaman lyhyen ”tää on nyt näin” -kommentin jälkeen Jarkko ei enää vastannut aamuyön tunteina sarjatulittamiini viesteihin.

Yhtenä aamuna työpaikan oven eteen oli ilmestynyt pahvilaa-tikko, jonka päälle hän oli huolettomin kirjaimin kirjoittanut ”Riinan kamoja”. En koskenut siihen, se oli kirottu. Laatikko pyöri työpaikan kahden neliön kahvikopissa, kunnes työkaverini Mikko kyllästyi kompastelemaan sen kulmiin ja karräsi paketin firman autolla yksiööni, pudotti eteisen naulakon alle. Siihen se jäi.

Jäljellä oli ainoa asia, jota olin vielä muutama viikko sitten pitänyt väliaikaisena – työpaikka. Olin kuvitellut, että huonekalujen myyminen oli vahingossa vuosiksi venynyt väliaikainen rutiini. Paikka, minne mennä. Ajoihan Jarkkokin aamuisin rakennusliikkeensä toimistolle. Olin suunnitellut lopettavani myyjän työn, kun blogillani olisi vielä parisataa vakituista seuraajaa lisää, kun yhteistyökuviot tuottaisivat aavistuksen paremmin ja kohta perustettavalle toiminimelle riittäisi sisustussuunnitteluasiakkaita. Työ oli kontaktien saamista varten. Mikon kanssa hekottelua varten. Harrastus, josta saatoin ottaa palkatonta vapaata pitkää viikonloppulomaa varten.

Kolmekymmentäkahdeksanvuotiaana olin pudonnut tasaisesti kohoavan elintason kaarelta paikkaan, missä työ oli taas vuokran maksamista varten. Hammaslääkärilaskua varten. Jukurttia ja bussikorttia varten. Työ oli ainoa syy nousta aamulla sängystä, pukea vaatteet ja ihmisten ilmoille sopiva ilme päälle.

4.

Ääni saavutti minut peiton alta. Haroin lattiaa, kurkistin täkin alle, puhelimen näytöllä luki Salla. Jätettyään minut vuokra-asuntoon hän oli soitellut useammin. Sisko huusi kuulumiset korvaani heti, kun painoin vihreää luuria.

– Arvaa, Leo voitti eläinarvassa kolmesataa. Rahat menee säästöön ”ensiasuntoa varten”, seitsemänvuotias näin kypsästi ajattelee. Mieleton onni sillä. Äsken se voitti kaupan arpajaisissa pyörän ja viime vuonna laskettelukset. Aaron parka koettaa pysyä perässä, askartelee omia arpalippuja, jotta hänkin voisi voittaa.

Leo ja Aaron, vähän niin kuin Salla ja minä. Molemmilla sisaruksilla kolme vuotta ikäeroa. En voinut koskaan tavoittaa Sallaa elinvuosien kokemuksessa, mutta olin tapellut saadakseni kaiken muun samaan tahtiin. Reiät korviin, ensimmäisen suudelman, korkokengät, permanentin, parisuhteen, digiboksin. Kun olin ensimmäistä kerran omistanut kalliimman laukun kuin Salla, koin voittaneeni kisan. Nyt olin pudonnut pelistä pois.

Kuuntelin sujuvasti Sallan kertomusta Aaronin arpaleikistä ja kirjoitin mielessäni listan.

Salla: 1 akateeminen tutkinto, 1 opettajan virka, 2,5 kk palkallista kesälomaa, 2 lasta, 1 oma auto, 0,5 talo, 1 diplomi-insinööri Tuomas Toivola, 1 hääkuva pianon päällä, 1 piano.

Minä: 1 vuokra-asunto, 1 toistaiseksi voimassa oleva työ provisiopalkalla, 1 nahkanojatuoli, 0 lasta, 0 akateemista tutkintoa, 0 autoa, 0 miestä, 3 keskenmeno.

Salla tajusi, että mietin muita asioita. Hän aisti mieleni liikkeet kilometrien päästä.

– Säälitkö sä siellä itseäsi? Hei, sä et ole kenestäkään vastuussa! Voit mennä kaupungille yksin koska tahansa!

– Sä herätit.

– Viideltä iltapäivällä?

Taustaaänistä pystyin hahmottamaan, että sisko vatkasi omelettia, sääti televisiota pienemmälle, pyyhki keittiön tasoja leivänmuruista ja järjesti eteisen kenkiä paikoilleen yhtä aikaa.

– Sä voit vaan lähtee. Mene kuule Porvooseen viikonlopuks tai Tukholmaan. Nauti!

Painoin puhelun kaiuttimeen. Annoin luomien painua takaisin kiinni ja puhelimen tipahtaa peitolle, käsi ei jaksanut kannatella sitä. Sallan ääni kaikui vieressäni.

– Sun ei tarte ehtiä töistä ruuan laittoon, ei hinkata rapaisia ulkovaatteita, etsiä voimisteluesitykseen värikoodattua merirosvoasua isälle ja pojalle. Mene kahvilaan syömään kakkua. Tee vapaaehtoistyötä. En tiedä Aaron, en, kysy isiltä. Kysy lujempaa, jos isi ei kuule. Ravista isiä Aaron. Vapaaehtoistyön hyvinvointivaikutukset on tutkittu, se virkistää, asettaa omat huolet perspektiiviin. Meidän koulun keittäjä käy töiden jälkeen laulamassa vanhuksille päiväkeskuksessa kun sen mies kuoli. Vanhempainilta alkaa sitten kuudelta, haitko sä sinne jotain tarjottavia, kuulitko! Ja vanhempainyhdistyksen Maijalle piti viedä liikuntatossuraha. Liikuntatossuraha!

– Puhutko sä Tuomakselle? kysyin.

– Kyllä. Hän selailee päivän urheilutuloksia tuossa sohvalla.

– Sun pitää sit lähtee vanhempainiltaan.

– Joo, soitellaan. Missä on keksipaketti tästä hyllyltä? Onko sulla Tuomas käteistä?

Painoin punaista luuria. Kuvittelin, miten Salla suti hiuksensa ponnarille, kahmaksi Tuomaksen kolikkokupista rahaa ja taikoi lupaamansa kahvileivät kassiin. Siskoni suukotti lapsensa ja

loputtoman kärsivällisen miehensä, kaahasi suu hymyssä eteenpäin. Tuomas puolestaan kaappasi huomionkipeän Aaronin kainaloonsa katsomaan kanssaan veikkaustuloksia ruudulta. Hän piirsi sormella lapsen vatsan täyteen ykkösiä, ristejä ja kakkosia, sai pojan naurunkikatuksen nousemaan kattoon asti.

Yksiössä pöly laskeutui irtotavaraa pullistelevalle ikkunalaudalle, tuolin päälle heitetyille vaatteille, puoliksi rypistetyille papereille. Pöly tapasi tiskaamattomat astiat, kuivan sämpylänpuolikkaan, seinässä heiluvan tapetinrepaleen, täyteen niistetyt nenäliinat, siideritölkkiä ja pullojen pinnat. Hamusin lattialla olevaa Jägermeister-pulloa, se oli tyhjä.

Laahustin vessaan ja selasin postiluukusta pudonnutta mainospinkkaa. Pesualtaan reunaa täplittävät hammastahnatahtrat näyttivät muodostavan sinisen saarijonon vaalean posliinin laitaan. Mieleeni tuli atollit, saarimuodostelma jossakin kaukana. Käsissäni päällimmäisenä oli kansalaisopiston kurssiesite. Avasin sen umpimähkään.

”Tilkkutaivas-kurssilla et tarvitse aiempaa osaamista tilkkutöistä, vain avoimen mielen. Tervetuloa työstämään omannäköinen tilkkutäkki, tilkkukassi tai -kukkaro. Ohjaajina taidepedagogi Ulpu Pieppo ja tekstiilitaiteilija, professori Kaarina Takamaa. 9 kokoontumista syyskaudella, 2,5 h kerta, mahdollisuus jatkaa 9 x keväällä. Kurssimaksu 65€/kausi.”

Kurssi oli halpa ja se olisi torstaisin, Jarkon ja minun saunailtana.

Me oltiin seurusteltu vuosi, kun Jarkko aloitti yötyöt portsarina rahoittaakseen liiketalouden opintojaan. Siksi torstaista tuli meille lauantai, yhteinen vapaailta ennen viikonlopun töitä. Me varattiin taloyhtiöstä vakituinen saunavuoro, tehtiin pellillinen pizzaa, levitettiin toiselle laidalle kinkkua ja toiselle tonnikalaa. Käveltiin videovuokraamoon käsi kädessä, lainattiin uutuusleffa. Maattiin toisissamme kiinni telkkarin ääressä ja painettiin pau-